

Coronakrisens konsekvenser i detailhandlen

Coronakrisen påvirker danskernes adfærd og økonomiske beslutninger. Samtidig har politikere og myndigheder besluttet og udrullet restriktioner, der mindsker smittespredningen for at undgå overbelastning af sundhedsvæsenet. Tiltagene virker efter hensigten, men nedlukningen og adfærdsændringerne har allerede haft store negative følgevirkninger for dansk erhvervsliv, herunder i særdeleshed detailhandlen.

Denne analyse giver indblik i, hvor hårdt corona-krisen har ramt detailhandlen og belyser potentialet i at normalisere detailhandlen i hurtigst - og videst muligt omfang.

Coronakrisen har ramt detailhandlen hårdt

Detailhandlen samlet set er hårdt medtaget, men der er ikke grundlag for at skære alle detailvirksomheder over én kam; de har klaret krisen meget forskelligt. Der skete i marts måned et historisk stort fald i detailsalget på 2,1 pct. Hovedparten af detailvirksomheder har oplevet fald i omsætningen, men især virksomheder, som ikke handler med dagligvarer, står i en vanskelig situation.

Markant forskel på fødevarer og anden detailhandel

Salget af fødevarer og andre dagligvarer er samlet set vokset med 1,4 pct. i marts, mens salget af beklædning mv. faldt 26,7 pct., og salget af andre forbrugsvarer faldt med én pct. Hele 70 pct. af virksomheder, der handler med fødevarer mv., vurderer, at corona-situationen har skabt større omsætning i den seneste måned, mens kun hver tiende vurderer, at den har skabt mindre omsætning. For anden detailhandel er billedet omvendt; 22 pct. vurderer, at corona-situationen har skabt større omsætning, mens 65 pct. vurderer, at den har skabt mindre omsætning.

Tvangslukkede butikker er hårdest ramt, men de andre går ikke fri

Næsten hver fjerde detailhandelsvirksomhed har fået påbud om at lukke deres fysiske butik(ker), og her er omsætningstabene i sagens natur stort. Krisen har imidlertid også ramt hårdt hos de detailvirksomheder, som ikke er tvunget til at holde lukket. Der er altså ikke tegn på, at forbruget hos de nedlukkede virksomheder blot er flyttet over til de konkurrenter, som fortsat holder åbent. Det peger i retning af, at Finansministeriet i deres seneste vurdering af corona-krisens konsekvenser i detailhandlen undervurderer omsætningsfaldet i detailhandlen.

Stort økonomisk potentiale i at normalisere detailhandlen

Detailhandlen står for en kvart million job¹, branchen er særligt hårdt ramt, har høj risiko for konkurser og et omfangsrigt træk på hjælpepakkerne. Det peger i retning af et betydeligt potentiale i hurtigst og i videst muligt omfang at normalisere forholdene i detailhandlen. Fortsætter den nuværende situation, risikerer knap 2.500 detailvirksomheder at måtte lukke. Disse virksomheder beskæftiger knap 27.500 personer, svarende til cirka 15.000 fuldtidsbeskæftigede.²

Detailhandlens udfordringer under coronakrisen

Virksomheder i detailhandlen er både ramt af generelle konsekvenser af corona-pandemien og af branchespecifikke indgreb. Økonomien i Danmark og i resten af verden er præget af usikkerhed, frygt for smitte dæmper danskernes mobilitet, og forhold som manglende børnepasning eller risiko for afskedigelser kan påvirke forbrugernes adfærd og købsbeslutninger. Herudover er dele af detailhandlen tvunget til at holde lukket, mens der for de andre er en række særlige krav og retningslinjer, som de skal efterleve.

Butikker i indkøbscentre, stormagasiner og lignende må ikke holde åbent, med mindre der er adgang til butikken direkte fra gaden.³ De butikker, som holder åbent, skal leve op til et krav om gulvareal pr. kunde og må af hensyn til kunder og medarbejdere gennemføre hygiejnemæssige tiltag, fx desinficering af indkøbskurve og andre kontaktflader. Endelig er de også påvirket af, at der generelt betragtes færre potentielle kunder i deres fysiske nærmiljø, fx fordi caféer, restauranter, bioografer og lignende er lukket.

Coronakrisen har ramt detailhandlen hårdt

De seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at detailsalget faldt med 2,1 pct. i marts. Det er det største fald, der er registreret, siden statistikken blev til for tyve år siden. Til sammenligning faldt detailsalget ikke på noget tidspunkt med mere end 1,4 pct. på en måned under finanskrisen i 2008-2009.

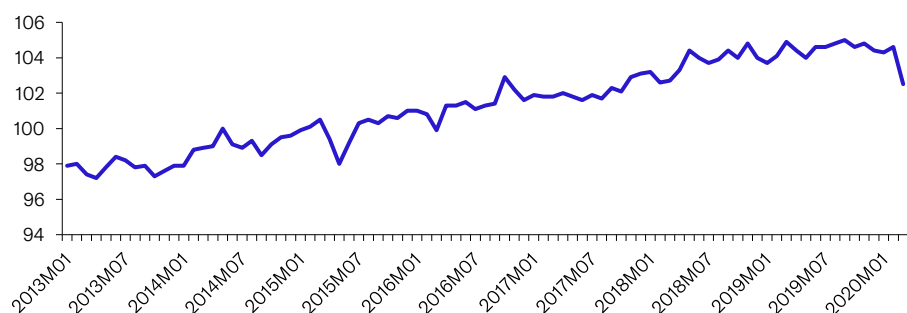
---

¹ Antal beskæftigede i detailhandlen var i 2018 247.300 personer. Det svarer til 134.200 fuldtidsbeskæftigede. Kilde: Finansministeriet "Genåbning fase 2: Økonomiske prioriteringer", bilag 2, tabel 1.

² Kilde: Dansk Erhvervs beregninger pba. Danmarks Statistik, "Erhvervenes påvirkning af COVID-19 i april - endelige tal", 28. april 2020, Danmarks Statistik, Statistikbanken, REGN1, samt Finansministeriet "Genåbning fase 2: Økonomiske prioriteringer", bilag 2, tabel 1.

³ Dagligvarer, apoteker og medicinsk udstyr er undtaget.

Figur 1: **Detailomsætningsindeks, januar 2015 = 100**

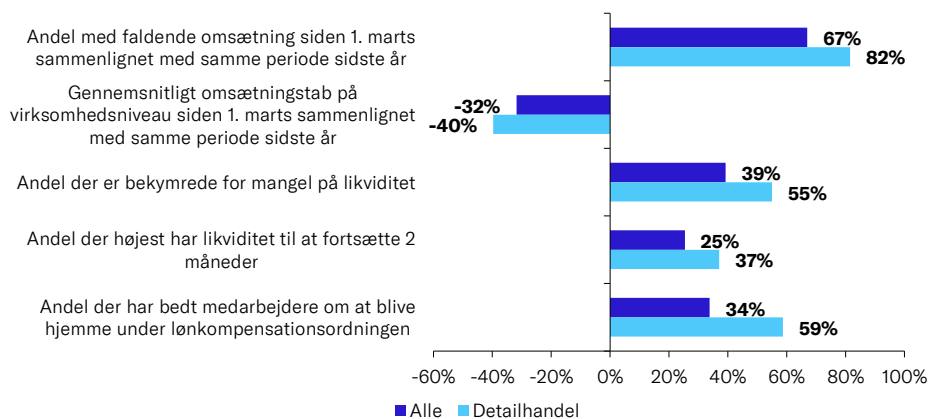

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel DETA152.

Anm.: Tallene for februar og marts 2020 er ikke endelige.

Tal fra Dansk Erhvervs seneste medlemsundersøgelse viser, at detailhandlen er hårdere ramt af corona-krisen end gennemsnittet af Dansk Erhvervs medlemmer i andre brancher: I detailhandlen er der flere, som har oplevet fald i omsætningen, og omsætningen er faldet mere end blandt de øvrige medlemmer. Flere er bekymrede for deres likviditet, færre forventer at kunne overleve mere end to måneder, og flere har søgt om lønkomensation.⁴

Figur 2: **Nøgletal for corona-krisens påvirkning af detailhandlen. Udvikling i omsætning, bekymring for likviditet og brug af lønkompenationsordning blandt Dansk Erhvervs medlemmer**

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, uge 16, april 2020.

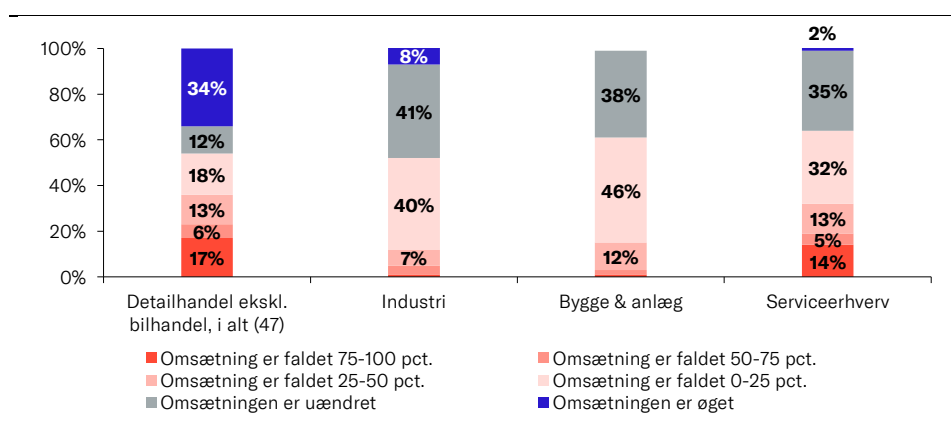
Anm: n (alle) = 1.015 n (detailhandel samlet) = 189.

⁴ Data er indsamlet den 14.-15. april 2020.

Bag det samlede billede af en trængt detailhandel gemmer sig en historie om, at der indenfor branchen er stor forskel på, hvor hårdt virksomhederne vurderer, at krisen har ramt. Figur 3 nedenfor viser, at detailhandlen - sammenlignet med servicesektoren samlet set og sektorerne industri og bygge og anlæg - har en mere uensartet vurdering af, hvor hårdt corona-krisen har ramt deres omsætning.⁵

I detailhandlen har lidt over en tredjedel oplevet større omsætning som følge af corona-situationen, men samtidig er der også mere end en tredjedel, der har oplevet omsætningsfald på over 25 pct. I de andre brancher er der langt færre virksomheder i yderkategorierne og til gengæld langt flere (67-84 pct.), som har haft en uændret omsætning eller kun et begrænset fald i omsætningen på 0-25 pct.⁶

Figur 3: **Hvordan vurderer du, at corona-situationen har påvirket virksomhedens omsætning i den seneste måned?**

Kilde: Danmarks Statistik, "Erhvervenes påvirkning af COVID-19 i april - endelige tal", 28. april 2020.

Anm: n (detailhandel ekskl. bilhandel) = 661, n (industri) = 473, n (bygge & anlæg) = 849, n (serviceerhverv) = 2.662.

Markant forskel på fødevarer og anden detailhandel

Salget af fødevarer og andre dagligvarer er samlet set vokset med 1,4 pct. i marts, mens salget af beklædning mv. faldt 26,7 pct., og salget af andre forbrugsvarer faldt med én pct. Enkelte produktgrupper har oplevet markant fremgang i salget, det gælder fx computere, byggemarkeder og farve-og tapethandlere.⁷ Disse tal på varegruppeniveau tyder

⁵ Tallene bag figur 3 stammer fra Danmarks Statistik og er indsamlet medio marts til medio april, men med flest besvarelser i de først to uger. Da der er blevet spurgt til udvikling den seneste måned, er en del af perioden før nedlukning medregnet, og derfor er tallene ikke direkte sammenlignelige med data bag figur 2 ovenfor.

⁶ Danmarks Statistiks tal er indsamlet i perioden 26. marts til 24. april 2020 med en overvægt af besvarelser i løbet af de første to uger).

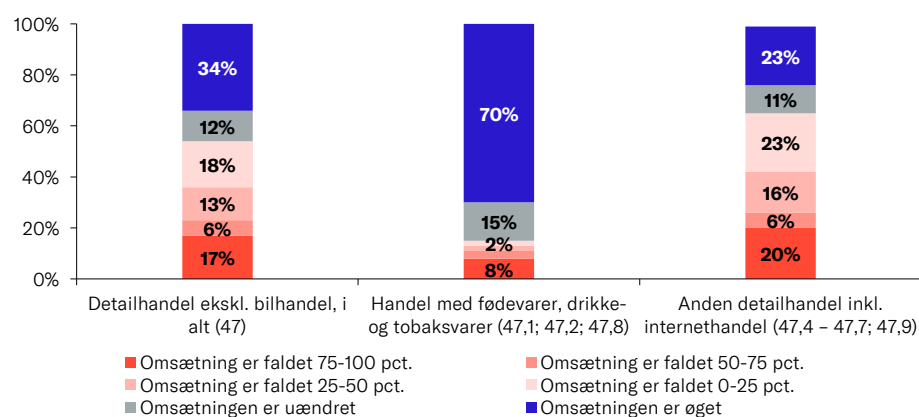
⁷ Nyt fra Danmarks Statistik, 27. april 2020 - Nr. 158.

på en generel tendens til, at såkaldte *behovsgoder* har klaret sig fint, mens andre forbrugsvarer, som lettere kan undværes, er valgt fra, dog med undtagelse af varer relateret til projekter i hjemmet.

I figur 4 nedenfor er vurderingen af udviklingen i omsætning i detailhandlen delt op i handel med fødevarer og anden detailhandel. Hele 70 pct. af virksomheder, der handler med fødevarer mv., vurderer, at corona-situationen har skabt større omsætning i den seneste måned, mens kun hver tiende vurderer, at den har skabt mindre omsætning. For anden detailhandel er billedet omvendt; 22 pct. vurderer, at corona-situationen har skabt større omsætning, mens 65 pct. vurderer, at den har skabt mindre omsætning.

Det tyder altså på, at der er stor variation i vurderingen af, hvor hårdt krisen har ramt, også når man ser snævert på handel med henholdsvis fødevarer mv. og anden detailhandel. Samtidig er der en tydelig tendens til, at detailhandel med fødevarer har klaret sig bedre end anden detailhandel.

Figur 4: **Hvordan vurderer du, at corona-situationen har påvirket virksomhedens omsætning i den seneste måned?**

Kilde: Danmarks Statistik, Erhvervenes påvirkning af COVID-19, udgivet 29. april. Data er indsamlet 26. marts til 24. april 2020.

Anm: n (detailhandel ekskl. bilhandel i alt) = 661, n (handel med fødevarer, drikke- og tobaksvarer) = 175, n (anden detailhandel inkl. internethandel) = 431.

Forskellen mellem fødevarer og anden detail viser sig også hos de store detailvirksomheder, som handler med begge dele. Det gælder fx for Bilka og Føtex.

CASE:

Bilka har oplevet et fald i omsætningen på 20 pct. og Føtex på 50 pct.⁸ Salling Groups administrerende direktør, Per Bank, udtaler, at de har haft en lidt højere salg af fødevarer, mens salget af non-food-varer er faldet meget. Disse varegrupper udgør normalt 50 pct. af omsætningen i Bilka og 30 pct. i Føtex. Salget er generelt faldet mest i de butikker, som ligger i storcentre, fordi alle de andre butikker er tvangslukkede og der derfor generelt kommer færre kunder.

The logo for Salling Group, featuring the word "salling" in a bold, lowercase sans-serif font, followed by "group" in a smaller, lowercase sans-serif font. The text is white and set against a dark teal square background.

Tvangslukkede butikker er hårdest ramt, men andre går ikke fri

Coronakrisen er i sagens natur gået hårdt ud over de detailvirksomheder, som er pålagt at holde deres fysiske butikker lukket, da deres eneste mulighed for at generere omsætning under nedlukningen er gennem e-handel. Finansministeriet tager i deres seneste vurdering af coronakrisens økonomiske konsekvenser for detailhandlen udgangspunkt i, at kun de detailhandelsvirksomheder, der er underlagt påbud, har mistet deres omsætning. Samtidig argumenterer de for, at den tabte omsætning kan være flyttet til konkurrenter, som har holdt åbent.⁹

Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse¹⁰ viser imidlertid, at antagelsen om, at kun de tvangslukkede detailhandelsvirksomheder er berørt, ikke afspejler virkeligheden, og dermed også, at omsætningen ikke er flyttet til konkurrerende detailhandelsvirksomheder. Ifølge data fra Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse er 23 pct. af virksomhederne i anden detailhandel pålagt at holde deres fysiske butikker lukkede.

Kun én ud af syv virksomheder i anden detail, som ikke er lukket ved påbud, har undgået omsætningsfald siden 1. marts, når de sammenligner med samme periode sidste år. Omsætningsfaldet for virksomhederne, der har haft mulighed for at holde åbent under corona-krisen, er i gennemsnit på 37 pct., se figur 6. Til sammenligning har omsætningsfaldet i gennemsnit været på 45 pct. for alle virksomheder i anden detail. Omsætningsfaldet har altså været lavere for de virksomheder, som har kunnet holde åbent, men også de har oplevet et markant fald i omsætningen.

---

⁸ <https://borsen.dk/nyheder/virksomheder/salget-rasler-ned-i-bilka-og-fotex>. Udgivet 2/4-2020.

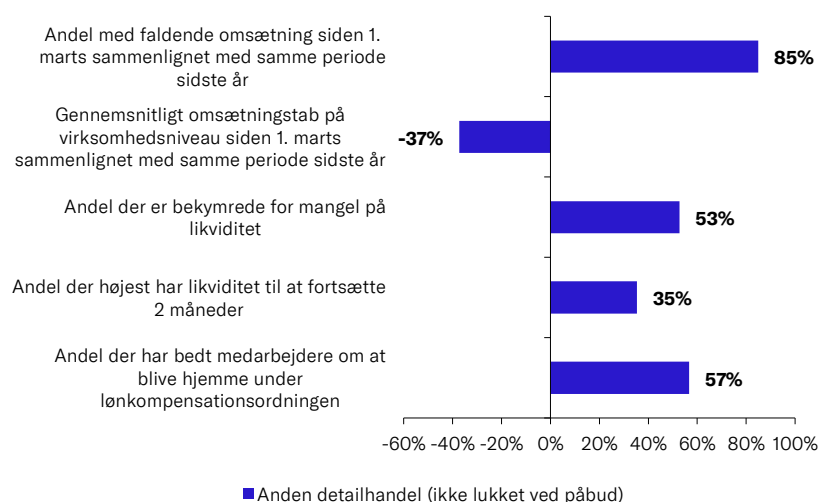
⁹ Finansministeriet og Erhvervsministeriet: Genåbning fase 2: Økonomiske prioriteringer. "... skønnet for produktionstab kan være i overkanten, da der blandt andet ikke tages højde for øget aktivitet andetsteds i detailhandlen. Forbrugerne kan fx have flyttet en del af deres forbrug fra de fysiske butikker til køb via internetbutikker eller have flyttet forbruget til butikker, som er placeret uden for storcentre mv."

¹⁰ Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, uge 16, april 2020.

Blandt mere end halvdelen (53 pct.) af virksomhederne i anden detail, som ikke er lukket ved påbud, er manglen på likviditet en bekymring. Behovet for likviditet følger i kølvandet på virksomhedernes corona-relaterede fald i omsætningen og giver udfordringer med at betale regninger og dække både faste og variable omkostninger for virksomhederne. Godt hver tredje af virksomhederne i anden detail, som ikke er tvangslukkede, er så pressede af manglen på likviditet, at de forventer, at de må dreje nøglen om til deres forretning indenfor en tidshorisont på to måneder.

Det markante fald i omsætningen betyder, at en stor del af virksomhederne har taget muligheden for lønkomensation i brug. Det gør sig gældende for knap hver sjette ikke tvangslukkede virksomhed i anden detail.

Figur 5: **Nøgletal for corona-krisens påvirkning af anden detail, der ikke er lukket ved påbud.**

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, uge 16, april 2020.

Anm: n (anden detailhandel (ikke lukket ved påbud)) = 127.

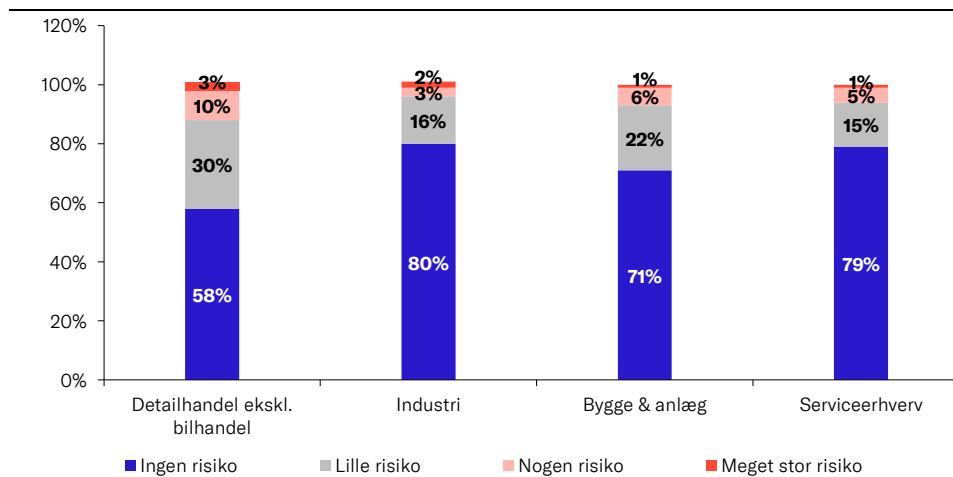
Stort økonomisk potentiale i at normalisere detailhandlen

Detailhandlen er hårdt ramt af corona-krisen, og der er derfor store gevinster forbundet med at normalisere branchen. Detailhandlen er blandt andet den branche, der ifølge Danmarks Statistik er mest truet af konkurser. Branchen har desuden i høj grad ansøgt om støtte fra regeringens hjælpepakker, og eksperter vurderer, at man med fordel kan genåbne bl.a. storcentre og stormagasiner.

Høj risiko for konkurser i detailhandlen

Tal fra Danmarks Statistik viser, at detailhandlen er den branche, hvor flest frygter at måtte afvikle deres virksomhed i løbet af de næste tre måneder som følge af corona.

Figur 6: **Med den nuværende viden, hvad er risikoen for, at jeres virksomhed må afvikles i løbet af de næste tre måneder som følge af Corona-virussen?**

Kilde: Danmarks Statistik, "Erhvervenes påvirkning af COVID-19 i april - endelige tal", 28. april 2020.

Anm: n (detailhandel ekskl. bilhandel) = 661, n (industri) = 473, n (bygge & anlæg) = 849, n (serviceerhverv) = 2.662

13 pct. af detailhandelsvirksomhederne vurderer, at der er nogen risiko til stor risiko for, at de må lukke i løbet af de næste tre måneder. Blandt de andre brancher gælder det for 5-7 pct. af virksomhederne. Det er især den del af detailhandlen, der ikke handler med fødevarer, som er presset: Her angiver 15 pct. af virksomhederne, at der er nogen risiko til stor risiko for, at de må lukke i løbet af 3 måneder. Ses der på den samlede detailhandel, både med fødevarer og andet, gør risikoen for at måtte lukke sig gældende for cirka 2.500 virksomheder. Disse virksomheder beskæftiger knap 27.500 personer, svarende til cirka 15.000 fuldtidsbeskæftigede.¹¹

Data bag figur 7 ovenfor bekræfter konklusionerne på data fra Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse om likviditet, se figur 2.¹²

¹¹ Kilde: Dansk Erhvervs beregninger pba. Danmarks Statistik, "Erhvervenes påvirkning af COVID-19 i april - endelige tal", 28. april 2020, Danmarks Statistik, Statistikbanken, REGN1, samt Finansministeriet "Genåbning fase 2: Økonomiske prioriteringer", bilag 2, tabel 1.

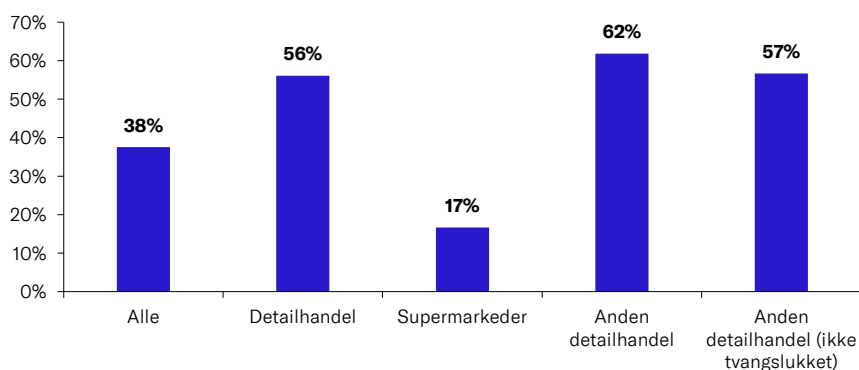
¹² Danmarks Statistiks data er indsamlet i perioden 26. marts til 24. april 2020 med en overvægt af besvarelser i løbet af de første to uger. Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse har færre respondenter, men er til gengæld nyere og indsamlet over et kortere tidsinterval, nemlig 15.-16. april. Det kortere indsamlingsinterval kan give et mere retvisende øjebliksbillede, fordi der kan nå at ske færre politiske indgreb med betydning for besvarelserne, undervejs i dataindsamlingen. Omvendt er det en styrke ved Danmarks Statistiks tal, at der er flere respondenter.

Restriktionerne af detailhandlen er dyre

56 pct. af Dansk Erhvervs medlemsvirksomheder i detailhandlen har ansøgt om støtte fra regeringens corona-hjælpepakker. Det er langt flere end blandt alle virksomheder, hvor andelen er 38 pct.

Figur 7: **Andel, der har ansøgt om støtte via én eller flere af de hjælpepakker, som regeringen og Folketinget har vedtaget**

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, uge 16, april 2020.

Anm: n (alle) = 1.015, n (detailhandel samlet) = 189, n (supermarkeder) = 24, n (anden detailhandel) = 165.

Det kan altså blive dyrt for samfundet at udbetale støtte til detailhandelsvirksomhederne. Der er dermed stort behov for at lette på restriktionerne for detailhandlen, så branchen hurtigt kan blive normaliseret.

Dette bekræftes af konsulentvirksomheden McKinsey og en række professorer fra Aarhus Universitet, der har undersøgt hvilke dele af samfundet, der bør prioriteres ved en genåbning, når økonomisk aktivitet sammenholdes med smitterisici. De vurderer, at en åbning af storcentre, stormagasiner, gymnasier og universiteter giver bedst økonomisk mening.¹³ Grunden er, at disse tre områder medfører store samfundsøkonomiske gevinster sammenholdt med deres smitterisiko. Det understreger, at den nødlidende detailhandel, som holder til i storcentre, stormagasiner og butiksarkader, bør prioriteres i de kommende genåbningstiltag.

¹³<https://finans.dk/okonomi/ECE12097590/ny-analyse-pegar-paa-storcentre-og-gymnasier-som-naeste-skridt-i-genaabningen/?ctxref=ext>

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 6. maj 2020.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til chef for analyse og samfundsøkonomi, Katrine Ellersgaard Nielsen på kae@danskerhverv.dk eller tlf. 2333 1817.